

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ
ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УКРАЇНІ

Анна Гакман¹, Олена Андреева²

¹Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

²Національний університет фізичного виховання та спорту України

Анотація. У дослідження проаналізовані основні нормативно-правові документи, які регламентують оздоровчо-рекреаційну рухову активність людей похилого віку в Україні. Описано витоки нормативного регулювання проблем старіння населення України із міжнародних нормативних документів. Охарактеризовано Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація».

Ключові слова: похилий вік, рухова активність.

Abstract. The study analyzes the main normative legal documents that regulate health and recreational motor activity of elderly people in Ukraine. The origins of normative regulation of problems of aging of the population of Ukraine from international normative documents are described. The National Strategy for the Improvement of Motor Activity in Ukraine for the Period up to 2025 "Motor Activity – Healthy Lifestyle – Healthy Nation" is described.

Key words: old age, motor activity.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. На жаль, в Україні сьогодні практично відсутня спеціальна політика, щодо стимулювання рухової активності осіб старшого віку. Разом з тим, Україна разом з іншими країнами-членами ООН підписала в 2002 р Мадридський Міжнародний план дій з проблем старіння, які рекомендують, зокрема, приділяти підвищену увагу таким факторам, що погіршують здоров'я людей похилого віку, як малорухливий і нездоровий спосіб життя. Мадридський Міжнародний план дій з проблем старіння одним із основних напрямів визначає створення сприятливих умов життєдіяльності людям літнього віку. На сьогодні найбільш сприятливі умови для людей похилого віку створені у Норвегії, на другому та третьому місцях, відповідно, Швеція та Швейцарія, а Україна в цьому списку посідає 82 місце [2].

Однак, реалізація заходів щодо підвищення рухової активності людей похилого в Україні здійснюється, поки що, епізодично і ще не стала невід'ємною частиною соціальної політики ні на державному, ні на регіональному рівнях.

Систематичний огляд та аналіз наявності і змісту національних рекомендацій з фізичної активності, проведений S. Kahlmeieretal (2015), показав, що в Європейському регіоні з тридцяти семи країн, шістнадцять не мали національних рекомендацій, а серед наявних – тільки три національні рекомендації повністю відповідали рекомендаціям ВООЗ щодо осіб похилого віку [1].

Мета – дослідити основні нормативно-правові документи, що регламентують оздоровчо-рекреаційну рухову активність людей похилого віку в Україні.

Для досягнення мети дослідження застосовувалася група теоретичних **методів дослідження**: теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури, документальних матеріалів, абстрагування, логіко-теоретичний аналіз, компаративний аналіз, метод синтезу, метод систематизації.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні питання підтримки здоров'я громадян визначено одним з основних напрямків суспільної і державної роботи багатьох країн світу. Загальні права людей похилого віку сформульовано в Міжнародній декларації прав людини, Європейській Конвенції про захист прав і основних свобод людини, Глобальних рекомендаціях з рухової активності для здоров'я (2010), деклараціях ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ. Було прийнято законодавчі акти, які стосуються людей похилого віку і в Україні. Проте в Україні проблема підтримки і популяризації державою рухової активності є ще більш гострою. З 1991 року приймалися нормативні акти різної юридичної сили та спрямування, які мали на меті реалізацію окремих дій на різних рівнях державного управління. Особливого значення для визначення прав і обов'язків людей похилого віку, відповідальності держави, благодійних організацій, приватних осіб мають закони «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту» (1993), «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1991) та «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» (1994). Згідно закону України «Про фізичну культуру та спорт», Постанови Верховної Ради України «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» (2016) та Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», цільової соціальної комплексної програми розвитку фізичної культури і спорту до 2020 року населення України, в тому числі і люди похилого віку, мають долучатися до систематичної рухової активності.

З метою створення сприятливих умов для зміцнення здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності, забезпечення реалізації права особи на оздоровчу рухову активність Указом Президента України № 42/2016

схвалено Постанову Верховної Ради України «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» та реалізацію Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація».

Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», спрямована на створення умов для підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності, що сприятиме розв'язанню гуманітарних і соціально-економічних проблем для особи, суспільства та держави. Метою Національної стратегії є формування у суспільстві умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя, покращення здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі. Одне із основних завдань Стратегії, що стосується людей похилого віку є: сприяння створенню всеукраїнського фонду розвитку рухової активності та здорового способу життя «Активна Україна – здорова нація» з метою залучення позабюджетних коштів для розвитку матеріально-технічної бази масового спорту та заохочення осіб, які мають достатній рівень оздоровчої рухової активності, ведуть здоровий спосіб життя і характеризуються низьким ризиком неінфекційних захворювань, належним чином дбають про збереження здоров'я своїх дітей [3].

Проте реалізація зазначених документів була різною. Основний їх недолік – орієнтація, переважно, на популяризацію спортивних чи змагальних видів рухової активності серед молоді, тоді як люди старшого і похилого віку внаслідок низької рухової активності є основною групою населення із проблемами зі здоров'ям.

Висновок. Для збереження здоров'я і фізичної працездатності осіб похилого віку та підвищення якості їх життя велике значення має рухова активність. У зв'язку з чим в Україні, так як і в інших країнах, розробляються та реалізуються нормативно-правові документи для населення з метою профілактики гіподинамії. У законі України «Про фізкультуру і спорт» чітко ставляться оздоровчі завдання: пропаганда здорового способу життя; залучення широкого кола населення в фізкультурно-оздоровчі заходи, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я, в тому числі осіб похилого віку. У Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» зазначається що недостатнім є залучення населення до регулярних занять фізичною культурою, відсутність на державному рівні активної пропаганди оздоровчо-рекреаційної рухової активності та спорту, як складової здорового способу життя, і тим більше турботи про здоров'я людей похилого віку.

Список використаних джерел:

1. Курило И. Старение населения в Украине в зеркале социально-демографической политики / И. Курило // Демографія та соціальна економіка.– 2012.– № 2.– С. 23–32.

2. Сидоренко А. В. Осуществление Мадридского Международного плана действий по проблемам старения в странах СНГ: Первые 10 лет / А. В. Сидоренко, О. Н. Михайлова // Успехи геронтологии.– 2013.– Т. 26, № 4.– С. 585–593.

3. Technology of planning and management of leisure activities for working elderly people with a low level of physical activity / Hakman A., Andrieieva O., Kashuba V., Omelchenko T., Carp I., Danylchenko V., Levinskaia K. // Journal of Physical Education and Sport.– 2019.– Suppl. is. 6.–P. 2159–2166.